

Πολιτική

ΠΑΚΕΤΟ ΝΤΕΛΟΡ ΙΙ

Το «πακέτο Ντελέρ 2» απασχολεί και θα απασχολήσει την πολιτική και οικονομική ζωή της χώρας, καθορίζοντας και επηρεάζοντας τις επιλογές για την ανάπτυξη της χώρας για πολλά χρόνια. Ήδη έγινε προχθές η συζήτηση στη Βουλή και κατηγορείται

η κυβέρνηση για προεκλογική καιπηλεία και εκμετάλλευση των κονδυλίων.

Για το θέμα αυτό εκφράζουν τις απόψεις τους ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ και καθηγητής Κ. Σημίτης και ο ευρωβουλευτής του ΣΥΝ Μ. Παπαγιαννάκης.

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ

Αναγκαία η αναπτυξιακή πολιτική

«Το πακέτο Ντελέρ ΙΙ αποτελεί μετά τα ΜΟΠ και το Ντελέρ Ι, την τρίτη συμβολή της Κοινότητας στη σύγκλιση των οικονομιών των ασθενέστερων κοινοτικών εταίρων προς τους κοινικούς μέσους όρους. Η συμβολή αυτή θα είναι αποφασιστικής σημασίας για την Ελλάδα, γιατί συνδέεται με την προοπτική ισότιμης συμμετοχής της Ελλάδας στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης μετά το Μάαστραχτ. Τα ΜΟΠ εγκρίθηκαν για τη διεύθυνση των όρων της ένταξης της Ελλάδας στην Κοινότητα με αφορμή τη διεύρυνση της Κοινότητας με την Ισπανία και την Πορτογαλία. Το Ντελέρ ΙΙ, για να βοηθήσει η οικονομική σύγκλιση, παράλληλα με την προοπτική της εκκρόσεως της ενιαίας αγοράς, από την επιτυχία ή μη εφαρμογής του Ντελέρ ΙΙ θα ελεγχθεί η θέση της Ελλάδας στην ΟΝΕ και η αποτροπή ή μη της περιθωριοποίησής της στις ευρωπαϊκές εξελίξεις.

Η δεύτερη δυνατότητα έχει για αφετηρία την ανάγκη ύπαρξης μιας στρατηγικής ανάπτυξης για την κοινωνία και την οικονομία μας. Θεωρεί το Ντελέρ ΙΙ αυτό για το οποίο πράγματι θεσπίστηκε κοινοτικό πλαίσιο στήριξης της αναπτυξιακής προσπάθειας.

Χρειάζεται γι' αυτό ν' αποσφραγίσουμε και να επεξεργαστούμε το όραμα της κοινωνίας και οικονομίας μας.

Χρειάζεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μιας μακροπρόθεσμης διαρθρωτικής στρατηγικής. Η συνάρθρωση αυτής της διαρθρωτικής στρατηγικής με το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης αποτελεί το επίσημο και κρίσιμο εγχείρημα.

Χρειάζεται μια διαφανής και δημοκρατική ελεγχόμενη διαδικασία που θα πείθει για τις επιλογές, θα διαμορφώνει κοινωνική συναίνεση.

Χρειάζεται τέλος μια ριζική αναστροφή της ιδεολογίας που διατρέχει τη σημερινή τάση πραγμάτων και τις πρακτικές διαχειρίσής της.

Η κυβερνητική πολιτική ακολουθεί έναν εντελώς αντίθετο δρόμο, άσχετο προς τις απαιτήσεις των κοινωνιών και της ανάπτυξης της κοινωνίας. Διαγράφεται έτσι και με το πακέτο Ντελέρ ΙΙ ο κίνδυνος μιας άλλης, μιας μεγάλης χαμένης ευκαιρίας.

■ Το πακέτο Ντελέρ ΙΙ δεν είναι... πακέτο και σίγουρα δεν είναι πακέτο σε συσκευασία δώρου, όπως διαφαίνεται τόσο στη θριαμβολογία της κυβέρνησης ή στη δύσκολα αποκρυπτόμενη ζηλόφθονη «κριτική» του ΠΑΣΟΚ, που ανυπόμονα αναμένει τη διαδοχή πριν από την εξάντληση των δυνατοτήτων υπόσχεσης που το «πακέτο» φαίνεται να επιτρέπει. Το «πακέτο», λοιπόν, δεν είναι τίποτε άλλο από τον προγραμματισμό των προϋπολογισμών της Κοινότητας για τα προσεχώς επτά χρόνια. Λέει δηλαδή ποιο θα είναι το ύψος αυτών των προϋπολογισμών για κάθε χρόνο και ποια θα είναι η διάρθρωση των δαπανών τους.

Το ίδιο συνέβη και με το πρώτο «πακέτο» για τα πέντε χρόνια που πέρασαν. Η πρόβλεψη είναι χρήσιμη και αναγκαία για να ξέρει ο καθένας, και ιδίως οι κυβερνήσεις των κρατών - μελών και τα κοινοτικά όργανα, σε ποιο χρηματοδοτικό πλαίσιο θα κινηθούν και να μπορούν να προγραμματίσουν τη δράση τους. Στους προϋπολογισμούς αυτούς ενσωματώνεται πρακτικά και συγκεκριμένα η πολιτική που έχει αποφασίσει η Κοινότητα, γι' αυτό και ο πρόεδρος της Κομισιόν Ζακ Ντελέρ τιτλοφόρησε την πρότασή του «τα μέσα των φιλοδοξιών μας». Έτσι, στο πακέτο περιλαμβάνονται οι κλασικές δαπάνες του προϋπολογισμού (γεωργία κ.λπ.), οι αυξημένες δαπάνες των διαρθρωτικών ταμείων (γεωργικό, περιφερειακό, κοινωνικό), πρόσθετες δαπάνες για τη βοήθεια στην Α. Ευρώπη και, τέλος, οι δαπάνες για το νέο και περιορισμένης διάρκειας ζωής Ταμείο Συνοχής, που θα χρηματοδοτήσει επενδύσεις υποδομής και προστασίας του περιβάλλοντος σε τέσσερις χώρες της περιφέρειας της Κοινότητας (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιρλανδία).

Επομένως, νέοι πόροι για την Ελλάδα προκύπτουν κυρίως από την αύξηση των δαπανών των διαρθρωτικών ταμείων και από το νέο Ταμείο Συνοχής. Και οι μεν πόροι από τα πρώτα μπορεί να υπάρχουν

Μ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Το πακέτο Ντελέρ ΙΙ και το συνονθύλευμα των έργων

και στο τρίτο πακέτο, μετά το 1999, οι πόροι όμως από το δεύτερο σίγουρα όχι. Συμφωνήθηκαν για να βοηθήσουν οι τέσσερις χώρες να θαδίσουν πιο εύκολα το δρόμο προς την ενοποίηση, ενώ στο μέλλον, ή μάλλον ήδη από τώρα, μεγάλη θα είναι η πίεση ώστε τέτοιες χρηματοδοτικές προσπάθειες να κατευθυνθούν προς άλλους στόχους, όπως π.χ. στην Α. Ευρώπη, τη Μεσόγειο κ.ά.

Τα κονδύλια, ωστόσο, δεν δίνονται διά πάσαν χρήση. Απαιτούνται προγράμματα και συγκεκριμένα σχέδια. Βέβαια, δεν είναι απόλυτα αδύνατο να ξεπεράσει κανείς αυτό το... εμπόδιο. Αποφασίζετε π.χ. πόσο και πώς θέλετε να μοιράσετε και στη συνέχεια αναζητείτε κάποια σχέδια που υπάρχουν ήδη ή που κατασκευάζονται για το σκοπό αυτό (από δημόσιες υπηρεσίες ή όλο και περισσότερα ιδιωτικά και κατάλληλα επιλεγμένα ιδιωτικά γραφεία), τέλος, δε, πιέζετε αφόρητα και εν ονόματι του εθνικού συμφέροντος και της εθνικής ανεξαρτησίας να γίνουν δεκτά από τις κοινοτικές αρχές. Έχετε, δε, πάντοτε τη δυνατότητα να επανέλθετε, ανάλογα με τις ανάγκες, μέσω των περιφερειακών αναθεωρήσεων που εξετάζουν την πορεία του προγράμματος, και να καταργήσετε ή αντικαταστήσετε έργα με άλλα. Αυτά όλα γίνονται μετά μια πρώτη φάση όπου υπόσχετες στους πάντες τα πάντα, αφήνετε μάλιστα διάφορες τοπικές επιτροπές ή περιφερειακούς θεσμούς να συλλέξουν διάφορες διεκδικήσεις και αιτήματα και μάλιστα τους δίνετε την αυταπάτη ότι μπορούν και να αποφασίζουν για το τι εντάσσεται στα προγράμματα. Βεβαίως, σας στέλνουν σχέδια που απαιτούν δύο και τρεις φορές παραπάνω από όσα μπορείτε να διαθέσετε, αλλά έτσι ή αλλιώς το τελικό ξεσκαρτάρισμα θα το κάνετε... με άλλους τρόπους. Όμως ανακοινώνετε μια δίκαιη μοιρασιά ανάμεσα στις

περιφέρειες των συνολικών κονδυλίων και μετά κάποιες τριβές ή διαδηλώσεις έχετε ένα συνολικό πρόγραμμα, ή έτσι νομίζετε.

Αυτά έχει κάνει ως τώρα κάθε κυβέρνηση, και η σημερινή. Τώρα, τι σχέδια έχουν όλα αυτά με την έννοια του προγραμματισμού ή ακόμη με τα όσα, επίσημα χείλη, ισχυρίζονται παράλληλα για τη συμβολή του πακέτου Ντελέρ στην αλλαγή της φυσιογνωμίας της ανάπτυξης της χώρας; Καμιά. Ακόμη και αν όλα γίνουν με αυστηρές και αξιοκρατικές επιλογές, αν είναι δυνατόν, γιατί είναι πρόγραμμα το να πεις εκ των προτέρων ότι αυτή ή εκείνη η περιφέρεια θα πάρει αυτό ή εκείνο το ποσοστό των κονδυλίων. Αν, π.χ., μπορούσε να αποδειχθεί ότι όλα τα κονδύλια χρειάζονται για μια σειρά έργων και δαπανών που κατά σύμπτωση θα συγκεντρώνονταν σε, ας πούμε, τρεις περιφέρειες, με ποια λογική θα έπρεπε να επιδιωχθεί μια δήθεν δίκαιη κατανομή;

Με άλλα λόγια, πρόγραμμα σημαίνει πρώτα κάποιους στόχους και μετά προσδιορισμό και κατανομή των μέσων και δεν σημαίνει, αντίθετα, διανομή των μέσων που διαθέτω. Γιατί τότε ο στόχος δεν είναι αυτός που λέω σε δεκάριους λόγους, αλλά απλώς η καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση υπαρκτών και ενδεχόμενων ψηφοφόρων.

Αν θέλουμε να ασκήσουμε σοβαρή κριτική στην κυβερνητική αντίληψη όπως εκφράζεται στην πράξη και όχι σε κατάλληλα ετοιμασμένους επίσημους λόγους, πρέπει να ελέγξουμε και τη διαδικασία και την ουσία. Η διαδικασία είναι, όπως φάνηκε από τα πιο πάνω, μπακαλιστική και τουλάχιστον αλυσιστελής. Δεν αντιπροσωπεύει ούτε με τους κοινοτι-

κούς στόχους (διευκόλυνση της ενοποίησης) ούτε με τους εθνικούς (αλλαγή της φυσιογνωμίας της ανάπτυξης). Ανταποκρίνονται στην ανάγκη να χρηματοδοτηθούν ήδη αποφασισμένα, πολλές φορές εδώ και δεκαετίες, έργα, να ικανοποιηθούν όλες και όλοι κατά το δυνατόν και κατά προτίμηση με τρόπο εκλογικά χρήσιμο.

Τώρα, επί της ουσίας. Τα έργα που κατά καιρούς ανακινούνται δεν είναι όλα ούτε καλά ούτε κακά, απλώς δεν αποτελούν πρόγραμμα, δεν μεταφράζουν στην πράξη κάποιο σχέδιο για το μέλλον της χώρας. Το ευρωπαϊκό της μέλλον απαιτεί εκσυγχρονισμό, οικονομική και κοινωνική ενοποίηση του εθνικού χώρου, απελευθέρωση των δυνάμεων της δημιουργίας σε όλους τους τομείς και σε όλο το χώρο, εξασφάλιση των δυνατότητων αξιοποίησης της γειτονιάς της και της ευρύτερης ευρωπαϊκής ενδοχώρας της όπως συνέβη πάντα στις στιγμές ακμής του χώρου της. Αυτά σημαίνουν συγκέντρωση των πόρων σε παρεμβάσεις που απεγκλωβίζουν τη Δ. Ελλάδα ως προς την υπόλοιπη χώρα, ενώ την αναδεικνύουν σε πραγματική πύλη και εξώστη της Ελλάδας απέναντι στη λοιπή Ευρώπη, εξασφαλίζουν μίαν οιοειδή εδαφική συνέχεια ανάμεσα στην ηπειρωτική Ελλάδα και τα νησιά, ιδίως του Αιγαίου, ανοίγουν όλες τις δυνατότες διασυνδέσεως της Β. Ελλάδας, ιδιαίτερα της Θράκης, με τον Βορρά και τις γειτονικές χώρες. Αυτές είναι οι απόλυτες προτεραιότητες και εντός αυτών πρέπει να εγγραφούν και να συζητηθούν έργα και ρυθμίσεις. Και βέβαια σε εναρμόνιση με τις εξελίξεις στο σύνολο της Κοινότητας (διευρωπαϊκά δίκτυα, κοινή πολιτική απέναντι στη λοιπή

Μεσόγειο...), καθώς και με την κοινή νομοθεσία και πολιτική για το περιβάλλον.

Και με αυτό το τελευταίο σημείο θίγουμε ένα άλλο αποφασιστικό κριτήριο για τη σύγχρονη και πραγματικά εκσυγχρονιστική αξιοποίηση του πακέτου. Τίποτε περίπου δεν μας έχει ειπωθεί γύρω από το στόχο της προστασίας και της αναβάθμισης του περιβάλλοντος που, ωστόσο, αποτελεί κομβικό σημείο της φιλοσοφίας του Ταμείου Συνοχής. Υποψιάζομαι δε ότι και στα έργα για το περιβάλλον είναι δυνατόν να ασκηθεί έντονα αντιπεριβαλλοντική πολιτική: η χωροθέτηση π.χ. μιας περιβαλλοντικής επένδυσης μπορεί να γίνει οπουδήποτε, ακόμη και εις βάρος του... περιβάλλοντος; η υδροδότηση είναι ντε και καλά περιβαλλοντική επένδυση (βλέπε π.χ. την εκτροπή του Ξυήνου); Ωστόσο, στόχοι και συνολικές ανάγκες και υπάρχοντα και ήδη έχουν επισημανθεί: βιολογικοί καθαρισμοί σε όλες τις πόλεις, προστασία των Δέλτα των ποταμών και των Εθνικών Δρυμών κ.λπ.

Θα μπορούσε κανείς να προσθέσει πολλά απέναντι στα περισσότερα που έχουν προβληθεί ως αυτονόητα, και καλά θα ήταν να αναπτυχθεί ένας δημόσιος διάλογος πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Επειδή, όμως οι προθεσμίες είναι ασφυκτικές, και οι ενδεχόμενες αποφάσεις θα είναι σε μεγάλο βαθμό δεσμευτικές, καλό θα ήταν επίσης να πιέσουμε για την ευρύτερη δυνατή συνεννόηση ανάμεσα στις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις. Προς τα εκεί οδηγούν και οι προτάσεις του ΣΥΝ. Διαφορετικά, το συνονθύλευμα έργων που προτοιμάζεται δεν θα έχει ούτε πολιτική αλλά ούτε και τεχνική αποτελεσματικότητα. Όσο για τα προεκλογικά χαρακτηριστήρια, απλώς θυμίζω ότι έχουν ξαναδοκιμαστεί στο παρελθόν με πολύ φτωχά αποτελέσματα.